

The Gleaner

Vol 3 (1965)

Και το έντυπο

Κ. Θ. Δημαράς

doi: [10.12681/er.10529](https://doi.org/10.12681/er.10529)

Copyright © 2016, Κ. Θ. Δημαράς

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

To cite this article:

Δημαράς Κ. Θ. (2016). Και το έντυπο. *The Gleaner*, 3, 31–32. <https://doi.org/10.12681/er.10529>

ΚΑΙ ΤΟ ΕΝΤΥΠΟ

Ἄλλεπάλληλα περιστατικά τῶν τελευταίων ἐτῶν δηλώνουν τὴν ὑπαρξὴ ἑνὸς κινδύνου: ὁ λόγος εἶναι γιὰ ἐκδόσεις παλαιῶν κειμένων γνωστῶν καὶ τυπωμένων, τὰ ὁποῖα ὁ ἐκδότης νομίζει ἀνέκδοτα. Καθ' αὐτό, τὸ φαινόμενο δὲν θὰ εἶχε μεγάλη σημασία: ὅταν ἐλέγχουμε τὴν συνείδησή μας ἢ ὅταν ἐτοιμαζόμαστε γιὰ τὴν πάλῃ μὲ τὸν ἄγγελο, γιὰ τὴν ἔκδοση, πρέπει νὰ προβλέπουμε καὶ ἕναν τέτοιο κίνδυνο, πάντοτε ἐνδεχόμενο, ἀλλὰ καὶ ἰδιαίτερα πιθανὸ σὲ τόπους ὅπως ὁ δικός μας, ὅπου ἡ βιβλιογραφία ὑστερεῖ· ὑπάρχει βέβαια, στίς περιπτώσεις αὐτὲς ἀπώλεια χρόνου καὶ κόπου, προκαλεῖται ἔλλειψη συντονισμοῦ στὴν ἔρευνα, ἀλλὰ ὅπωςδήποτε μιλοῦμε γιὰ πράγματα ἀναπόφευκτα. Δὲν θὰ ἐπεσήμαινα, λοιπόν, τὸ φαινόμενο, ἂν ἡ πύκνωσή του καὶ κάποια ἄλλα τεκμήρια δὲν ἔπειθαν τὸν παρατηρητὴ ὅτι πρόκειται ἐδῶ γιὰ ἕνα κακὸ πὺν ἔχει βαρύτερα αἷτια καὶ βαρύτερα ἀποτελέσματα.

Ἡ βάση τῆς ἐργασίας τοῦ φιλολόγου εἶναι καὶ πρέπει νὰ εἶναι τὸ ἔντυπο. Βέβαια, δὲν μποροῦμε νὰ διαβάζουμε κάθε τί πὺν ἐτυπώθηκε, ἢ, ἀκόμη πὺν κατηγορηματικά δὲν μποροῦμε νὰ διαβάζουμε ὅ,τι τυπώνεται· γιὰ τοῦτο, ἄλλωστε, ὄργανα ὅπως ὁ ΟΜΕΔ ἢ τὸ ΚΝΕ ἐπιδιώκουν συστηματικά νὰ πολλαπλασιάζουν τὰ εὑρετήρια τῶν ἐντύπων μὲ τὸν σκοπὸ νὰ διευκολύνουν τὴ μελέτη ἐνῶ παράλληλα φροντίζουν νὰ ὁλοκληρώνεται ἡ βιβλιογραφικὴ γνώση. Ὡστόσο οὔτε τὰ εὑρετήρια οὔτε ἡ γνώση ὅτι ὑπάρχει ἕνα ἔντυπο, οὔτε καὶ ἡ γνώση ὅτι τὸ ἔντυπο ἔχει μία συγκεκριμένη εἶδηση, δὲν μποροῦν νὰ ἀντικαταστήσουν τὴν αὐτοψία, τὴν προσωπικὴ μελέτη. Ἡ ἐπιστήμη μας προχωρεῖ μὲ τὴν διάκριση φαινομένων τὰ ὁποῖα εἶχαν θεωρηθεῖ ὁμοια καὶ μὲ τὴ συσχέτιση φαινομένων τὰ ὁποῖα εἶχαν θεωρηθεῖ ἄσχετα. Δηλαδή, βασικά ἐπάνω σὲ γνωστὴ ὕλη κοιταγμένη μὲ καινούριο μάτι. Αὐτό, τὰ εὑρετήρια ἢ οἱ βιβλιογραφίες ἐλάχιστα μποροῦν νὰ τὸ προσφέρουν.

Ὅσο γιὰ τὰ χειρόγραφα, ἐκεῖνα μποροῦν, σὲ πολὺ σπάνιες περιπτώσεις, νὰ πλουτίσουν οὐσιαστικά τὴν ὕλη ἐπάνω στὴν ὁποία ἐργαζόμαστε: ἀκόμη καὶ σὲ μία τόσο ἀνεξερεῦνητη γραμματεία ὅσο εἶναι ἡ δική μας, ἀκόμη καὶ σὲ μιὰ στιγμὴ τόσο ἔντονα σημαδευμένη ἀπὸ τὴν ζήτησιν ἀνεκδότων, μποροῦμε, σὰν τὸν ἱερομόναχο Διονύσιο,

νά μετρήσουμε στα δάκτυλα τοῦ ἐνὸς χεριοῦ τὶς ἀνακαλύψεις τὶς ὁποῖες μᾶς ἔδωσε ἡ ἀναδίφηση τῶν ἀρχαίων καὶ ἡ ἀναζήτηση τῶν χειρογράφων. Μὲ ζῆλο ὁ Ἑραμιστὴς καλλιιεργεῖ τὴν ἀρχαιοδιφία, μὲ ζῆλο τὴν βιβλιογραφία, πιστεύω προσωπικὰ ὅτι εἶναι ἀπαραίτητο νὰ ἐνθαρρύνουμε καὶ πρὸς τὶς δύο κατευθύνσεις αὐτὲς τοὺς νεώτερους ἐρευνητές, νὰ τοὺς ἐτοιμάζουμε γιὰ τὴν χαρὰ τῆς εὕρεσης, ἀλλὰ δὲν θὰ ἔπρεπε μία κακὰ νοουμένη φιλοτιμία νὰ τοὺς ἀποτρέπει ἀπὸ τὸ κύριο ἔργο τους, τὴν ἀνάγνωση τῶν ἐντύπων, τὰ ὁποῖα εἶναι ὁ ἀσυμμετρα πρὸς κάθε ἄλλον μεγάλος θησαυρὸς μας.

Κ. Θ. Δ.

ΣΧΟΛΙΑ

Η ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ «ΕΥΓΕΝΑΣ».

Εἶναι γνωστὸ ὅτι τὰ τελευταῖα χρόνια ἡ ἔρευνα γύρω στὸ κρητικὸ θέατρο ἀπέδωσε πολὺτιμους καρπούς. Ὑπερθυμίζουμε λ.χ. τὸ γεγονός ὅτι στὸν Γ. Χορτάτζη ἔχει προσγραφῆ ἤδη ὀριστικὰ ἡ πατρότητα τριῶν ἔργων. Χρησιμότερες ἐξάλλου νεώτερες ἐκδόσεις εἶδαν τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος, ἐνῶ ἄλλες πὸν ἐτοιμάζονται («Κατῶρμος», «Πανώρια», «Βασιλεὺς Ροδολίνος») ὑπόσχονται νὰ προσφέρουν ἀποφασιστικὰ τὴ συμβολὴ τους.

Μέσα στὰ πλαίσια τῆς ἀκτινοβολίας καὶ τῆς ἐπιρροῆς τοῦ κρητικοῦ θεάτρου κατὰ τὴν ἐποχὴ τῆς ἀκμῆς του, μποροῦμε νὰ τοποθετήσουμε καὶ τὴν Εὐγένεια, τραγωδία τοῦ Ζακυνθινοῦ Θεοδώρου Μοντισελῆς. Τὸ ἔργο, τυπωμένο γιὰ πρώτη φορὰ στὴ Βενετία τὸ 1646 (ἓνα χρόνο πρὶν ἀπὸ τὸν «Ροδολίνο»), διασώθηκε σ' ἓνα μοναδικὸ ἀντίτυπο, χαμένο ἐπὶ τρεῖς αἰῶνες ἀνάμεσα στὰ βιβλία πὸν κληροδότησε ὁ Δέων Ἀλλάτιος στὸ παπικὸ Ἑλληνικὸ Κολλέγιο τῆς Ρώμης. Πρὶν ἀπὸ 5 χρόνια ὁ Μاريو Βιττι εἶχε τὴν τύχη νὰ βρῆ τὸ μοναδικὸ αὐτὸ ἀντίτυπο. Γνωρίσαμε ἤδη τὸ κείμενο τῆς τραγωδίας ἀπὸ μιὰ πρῶτη περυσινὴ δημοσίευση (περ. «Θέα-

τρο» 14, 1964, σ. 9-23). Τώρα ὁ Μاريو Βιττι μᾶς προσφέρει τὴν ὀλοκληρωμένη φιλόλογικὴ ἔκδοση τῆς Εὐγένειας (Istituto Universitario Orientale, Napoli 1965). Ἀξίζει νὰ τοῖς συστήσουμε ἰδιαίτερα ὄχι μόνον τὴ σημασία τοῦ πολὺτιμου αὐτοῦ εὐρήματος, ἀλλὰ καὶ τὴν ποιότητα τῆς μεθοδικῆς παρουσίας του ἀπὸ τὸν ἐκδότη.

Π.Μ.

Η ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ Ο.Μ.Ε.Δ.

Στις 15 Μαρτίου 1965 πραγματοποιήθηκε ἡ πρώτη Γενικὴ Συνέλευση τοῦ Ο.Μ.Ε.Δ. μὲ θέματα: λογοδοσία Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ ἀρχαιρεσίες γιὰ τὴν ἀνάδειξη νέων μελῶν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου. Ἡ σύνθεση τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου μετὰ τὶς ἀρχαιρεσίες εἶναι ἡ ἀκόλουθη: Δ. Γκίνης, πρόεδρος. Ἐμ. Χατζηδάκης, ἀντιπρόεδρος. Κ. Θ. Δημαρᾶς, Γενικὸς Γραμματέας. Αἰκ. Κουμαριανοῦ, Εἰδικὸς Γραμματέας. Ἰω. Α. Μελετόπουλος, Ταμίας. Ἄλκης Ἀγγέλου, Α. Βρανούσης, Γ. Κουρνούτος, Β. Σφυρόερας, Σύμβουλοι. Ἀναπληρωματικὰ μέλη: Σοφία Δουαῖδη, Γ. Σαββίδης, Λουκία Δρούλια. Ἐξελεγκτικὴ Ἐπιτροπὴ: Μ. Πετρόχειλος, Γ. Δημακόπουλος, Πέτρος Γλέζος.

Τὸ τεῦχος αὐτὸ ἐπιμελήθηκε ὁ ἐταῖρος τοῦ Ὁμίλου Σπύρος Ἀσδραχάς.